

314021 м. Полтава,
вул. Алмазна, 10, кв. 122,
Кузьменко Олексій Дмитрович

Білі плями історії
ГОЛОДНИЙ ТРИДЦЯТЬ ТРЕТІЙ

Він увійшов у мою пам'ять назавжди як найстрашніший, найжахливіший. Просто немає для нього ніякого порівняння.

Мені тоді було лише дев'ять років, але пам'ятаю про нього багато: відомо, що дитяча пам'ять чіпка, вона не вміє узагальнювати, але вихоплює картини з життя з завидною стенографічною точністю.

Домашнє зерно, пшеничне, житнє, кукурудзяне, просяне, гречане, навіть квасоля - все було протягом тридцять другого року забране сільськими активістами /так званими "буксирними бригадами"/ як "лишки для держави". Саме така фраза побутувала тоді.

Залишалось щось із городини - картопля, капуста, а як у кого - то й морква, буряки. Отже, на перших порах борщ можна біло зварити. Але який? Пам'ятаю, мати моя варила його щоденно в великому горщику. Він був рідкий-рідкий: нічого ж було в нього кидати. Я їв його з великою жадністю й багато - і, як правило, залишався голодним і знов просив чогось попоїсти. Батько у відповідь на моє скигління сердився, навіть лаяв: "Ти ж недавно їв", а мати заступалася, виправдовувала мене. Мовляв, яка ж то їжа, вода пуста, одна вода.

Дуже у великій пригоді була багаторічної давності макуха з-під соняшникової олії. Кілька запилених кругів такої макухи лежали на горищі, і тепер їх мати з великою радістю зняла звідти й давай їх розмочувати, а потім пекти так звані "макушаники", змішані з якимось бур'яном.

Спасибі директору місцевої семирічної школи Андрію Івановичу Чумакові /загинув смертю героя в час Великої Вітчизняної війни/. Це він організував - не знаю, з яких фондів - так-звані "гарячі сніданки" в школі. Дві сільські тьоті Ганна Щербинівська й Любов Кукоба по-материнськи пригощали кожного з нас, учнів, мискою супу, в якому плавала одна-однісінька чудо-галушка. З якою насолодою й нетерпінням ждали ми кожного разу того "гарячого сніданку"!